

TÜRKİYE'NİN YÜZ YILI

TÜRK SİYASAL HAYATI

Editör

Mahmut Hakkı Akın

Türk Siyasal Hayatı

Editör: Mahmut Hakkı Akın

Nokta Yayınları : 8

Türkiye'nin Yüz Yılı : 1

Dizi Editörü : Lütfi Sunar

Genel Yayın Yönetmeni : Yusuf Temizcan

Yayına Hazırlayan : Elif Yavuz

Tasarım : Seyfullah Bayram

Baskı-Cilt : Kitapyurdu Doğrudan Dağıtım,
Yenibosna Merkez Mh. Cemal Ulusoy Cd. No: 43 Bahçelievler/İstanbul
kdd.kitapyurdu.com (Sertifika no: 40675)

1. Baskı : İstanbul, Aralık 2023

ISBN : 978-625-98689-1-2

İletişim : Sultantepe Mh. Cumhuriyet Cd. No: 39/1
Fıstıkağacı İş Merkezi, Üsküdar, İstanbul
editor@noktakitap.com | noktakitap.com.tr
(Sertifika no: 53575)

© Nokta Yayınları 2023

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Nokta Yayınları, Nokta Yayın Grubu'na ait bir markadır.

TÜRKİYE'NİN YÜZ YILI

TÜRK SİYASAL HAYATI

Editör

Mahmut Hakkı Akın

Türkiye'nin Yüz Yılı Dizisi

Dizi Editörü: Lütfi Sunar

Türkiye'nin Yüz Yılı dizisi, cumhuriyetin yüzüncü yılında geçmişe yönelik bir muhasebe ve geleceğe dair bir hazırlık yapmayı amaçlamaktadır. Türkiye yüz yıl içerisinde Osmanlı'dan devralınan miras üzerinde pek çok dönüşümlere, kırılmalara ve yeniliklere şahitlik etmiştir. Dizi içerisinde belirlenen temel alanlarda yaşanan önemli gelişmeler, veriler temelinde incelenerek bir değerlendirme çerçevesi oluşturulmuştur. Bu kapsamda hazırlanan kitaplarda alanda yaşanan gelişmelerin özgün bir bakış açısı ile kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi bugün sahip olduğumuz birikimin tespit edilebilmesi için de önem arz etmektedir. Her kitabın sonunda sunulan kronoloji ile Türkiye'ye dair yüz yıllık bir bilanço sunulmaktadır.

Dizide; siyasal hayat, kültür-sanat, yükseköğretim, sosyal politikalar, iktisat, göç, dış ilişkiler, sağlık ve şehirleşme gibi geniş bir yelpaze ile Türkiye'nin serüveni aktarılmaktadır.

Yazarlar Hakkında

Elif Nagihan Türköz

Dr. Öğr. Üyesi; 2008 yılında Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisans derecesini Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı'nda 2011 yılında, doktora derecesini ise Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı'nda 2019 yılında almıştır. Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmıştır. Halen Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde öğretim üyesidir. Siyaset sosyolojisi başta olmak üzere, siyasal ideolojiler, modernleşme, Türkiye'nin toplumsal ve siyasal hayatı alanlarında çalışmaktadır.

Hakan Kıyıcı

Dr. Öğr. Üyesi; 2010 yılında Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun oldu. 2012 yılında Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yüksek lisansını tamamladı. 2019 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde "Counterterrorism Strategy in Civil War Context: The Case of al-Qaedaism" başlıklı teziyle doktora derecesini alan Hakan Kıyıcı, Polis Akademisi Başkanlığı'nda Dr. Öğr. Üyesi olarak terörizm ve radikalleşme konularında çalışmaktadır. el-Kaide, DAESH ve benzeri grupların iç savaş bölgeleri ve çatışma yorgunu alanlardaki isyancı yönetişim yapılanmalarıyla ilgilenmektedir.

Hamit Emrah Beriş

Prof. Dr.; 1998 yılında Gazi Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun olmuştur. Siyaset bilimi alanında yüksek lisansını aynı üniversitede, doktorasını ise Ankara Üniversitesi'nde tamamlamıştır. 2010 yılında doçent, 2016 yılında profesör unvanlarını al-

mıştır. Önce Gazi ardından Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde çalışmıştır. Üniversitedeki görevinin yanında 2014-2018 yılları arasında Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı'nda Müsteşar Yardımcısı; 2018-2023 yılları arasında Polis Akademisi Başkan Yardımcısı ve İç Güvenlik Fakültesi Dekanı olarak görev yapmıştır. 2023 yılında YÖK Denetleme Kurulu Başkanlığı'na atanmıştır. Yayımlanmış on dört kitabı ve çok sayıda makalesi vardır.

Mahmut Hakkı Akın

Prof. Dr.; 2003 yılında Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı'nda 2005 yılında yüksek lisans ve 2009 yılında doktora eğitimini tamamladı. Sosyoloji alanında 2013 yılında doçent ve 2018 yılında profesör oldu. Selçuk Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nde akademisyen olarak çalıştı. Halen İstanbul Medeniyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde öğretim üyesidir. *Türkiye'de Modernleşme, Türk Sağı, Yerli Modern Farklı, Siyasal Toplumsallaşma, Toplumsallaşma Sözlüğü, Aliya İzzetbegoviç* başlıklı kitaplarının dışında derleme kitapları, kitap bölümleri, makaleleri, kitap değerlendirme ve eleştiri yazıları, gazetelerde ve internet haber sitelerinde çok sayıda düşünce ve deneme yazısı yayımlandı. Siyaset sosyolojisi, Türk modernleşmesi, Türk siyasal hayatı alanlarında çalışmalarına devam etmektedir.

Murat Çemrek

Prof. Dr.; 1996 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde lisans, Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde yüksek lisans ile doktora ve Budapeşte Koleji: Yüksek İhtisas Çalışmaları Enstitüsü'nde (Macaristan) doktora sonrası çalışmasını tamamladı. Bilkent, Alatau (Kırgızistan) Selçuk, El Farabi (Kazakistan) üniversitelerinde ve Polis Akademisi'nde lisans,

yüksek lisans ve doktora dersleri verdi. Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi'nin (Kazakistan) Avrasya Araştırma Enstitüsü'nün Kurucu Müdürlüğü'nü üstlendi. Selçuk Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyeliği ve bölüm başkanlığı yaptı. 2014 yılından beri Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyeliği ve bölüm başkanlığı ile Küresel ve Bölgesel Çalışmalar Merkezi (TİGA) Müdürlüğü'nü yürütmektedir. Türkçe ve İngilizce olmak üzere birçok ulusal ve uluslararası dergide makale, değerlendirme, kitap bölümü, biri tercüme olmak üzere toplam üç derleme kitabı bulunmaktadır.

Mustafa Altunoğlu

Prof. Dr.; 2000 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisans derecesini "Kapitalizm, Küreselleşme ve Kimlik" isimli çalışması ile Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden aldı. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde 2005-2009 yılları arasında sürdürdüğü doktora eğitimini "Kimliğin Modern İnşâı, Kimlik Politikaları ve Türkiye'de Kimlik Tartışmaları" isimli tezi ile tamamladı. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü'nde bir süre görev yaptı. Akademik çalışmalarına Anadolu Üniversitesi AÖF bünyesinde devam etmektedir. *Geçmişin Yüküyle Yenilik Arayışı CHP'de Lider, Tavan, Taban Analizi (SETA, 2014)* ve *Kimliğin Kimliği (Vulgas, 2022)* kitaplarının yazarıdır.

Nilay Ökten Kemaloğlu

Ar. Gör.; 2017 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisansını Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda tamamladı. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda "Brezilya Siyasetinde Batılı Olmayan Yaklaşımlar"

konusunda doktora çalışmalarına devam etmektedir. Halen Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Karşılaştırmalı siyaset, ekonomi politik, Latin Amerika, Batı dışı yaklaşımlar üzerine çalışmalar yapmaktadır.

Yunus Kaya

Prof. Dr.; 2001 yılında Koç Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. Doktorasını 2007 yılında Duke Üniversitesi'nde sosyoloji alanında tamamlamıştır. 2007-2015 yılları arasında University of North Carolina Wilmington'da öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. 2015 yılından beri İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Küreselleşme, toplumsal eşitsizlikler, toplumsal değişim, siyaset sosyolojisi ve araştırma yöntemleri gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.

Yunus Şahbaz

2014 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi-Mülkiye'den mezun oldu. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde yüksek lisansını 2017 yılında tamamladı. "Türk Düşüncesinde Aydın Sorunsalı: Bir Erol Güngör Çözümlemesi" başlıklı teziyle doktorasını tamamladı. Kırıkkale Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünde Doktor Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Akademik görevlerinin yanı sıra *Muhafazakar Düşünce* dergisi Genel Yayın Yönetmenliği'ni deruhte etmektedir. *Akıntıya Karşı Bir Aydın: Erol Güngör, Bir Müslüman Çağdaş İdeolojiler'e Nasıl Bakmalı* ve *Vahdetin Işık'la beraber editörlüğünü üstlendiği Said Halim Paşa: Geleneğin Muhafızı, Değişimin Faili* adında kitapları vardır. Çok sayıda ulusal ve uluslararası dergilerde makaleleri ve çeşitli süreli yayınlarda yazıları bulunmaktadır. Temel çalışma alanları cumhuriyet dönemi Türk düşüncesi, Türk aydını ve Türk siyasal hayatıdır.

İçindekiler

Önsöz	xi
Giriş: Türk Siyasal Hayatını Anlamak <i>Mahmut Hakkı Akın</i>	1
Türk Siyasal Hayatında Temel Fikri Bölünmeler <i>Hamit Emrah Beriş</i>	17
Türkiye’de Yüz Yıllın Ekonomi Politigi <i>Nilay Ökten Kemaloğlu, Yunus Kaya</i>	67
Türk Dış Politikasında Değişen Aktörler Değişmeyen Sorunlar <i>Hakan Kıyıcı, Murat Çemrek</i>	127
Türk Siyasal Hayatında Demokratikleşme ve Darbeler <i>Elif Nagihan Türköz</i>	173
Türkiye’nin Seçimleri: Tarihsel-Toplumsal Bir Analiz <i>Mustafa Altunoğlu</i>	213

Türk Siyasal Hayatında Siyasal Partiler	265
<i>Yunus Şahbaz, Mahmut Hakkı Akın</i>	
Türk Siyasi Hayatı Kronolojisi	299
<i>Mahmut Hakkı Akın</i>	

Önsöz

Bu derleme kitap çalışması, cumhuriyet dönemi Türk siyasal hayatını farklı konular odağında değerlendiren yazılardan oluşmaktadır. Kitapta sadece tarihi olayların, önemli siyasetçilerin ve dönemlerin anlatımı yerine kronolojiye dikkat ederek fikri farklılaşmalar, ekonomik ve uluslararası etkiler, seçimler, demokrasi tecrübesinin süreklilikleri ve kırılmaları, siyasi örgütlenmeler olarak partiler analiz edilmiştir. Bu konu başlıklarının her birinin bir diğeriyle ilişkisi olduğu ve Türk siyasal hayatı gerçekliğini birlikte bir bütün olarak var ettikleri kabulünden hareket edilmiştir. Türk siyasal hayatı, genel olarak Türkiye tarihine dahil ve farklı etkilere açıktır. Siyaset, bir toplumsal kurum olması dolayısıyla pek çok tarihsel ve toplumsal unsurdan etkilenir ve onları etkiler. Dolayısıyla siyasal tarih, tarihsel ve toplumsal gerçekliği yansıtır. Bu derleme kitap, bu durumu metodolojik temel olarak kabul etmiştir.

Kitap, alana kendi sınırlarında katkı sunmak amacıyla yazıldı. Yazılar, ilgili konuda uzman ve önemli çalışmaları olan akademisyenler tarafından yazılmıştır. Emekleri dolayısıyla her bir yazara teşekkür ederiz. Ayrıca böyle bir kitabın hazırlanmasına teşvikleri dolayısıyla Prof. Dr. Lütfi Sunar'a ve kitabın hazırlanmasına emek veren Nokta Yayınları çalışanlarına da teşekkür ederiz. Okuyuculara faydalı olmasını dileriz.

Mahmut Hakkı Akın